

AMADUL

Desele scrise de guvern,
zdruncină credința țării în
capacitatea conducătorilor ei.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 18.
Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apărută pe săptămână.

ABONAMENTE:
Pentru particulari: 200 Lei 1 An
100 6 Luni
50 3 Luni
Pentru autorități și instituții:
500 Lei 1 An
250 6 Luni
130 3 Luni
In străinătate dublu.

La răspântie.

Arătăm în altă parte a ziarului felul în care a fost revizuită criza de guvern. Soția — guvern Maniu cu Titulescu la externe — la care s-a ajuns, este cea mai îndrăznică pentru greșelile împrejurarilor externe prin care România este actualmente și când trene să revizuiască politica externă de până acum, hotărând să se drum pornește; rămâne politica tradițională de după războiu sau ia un alt drum. Păsură aceasta a provocat criza, a provocat demisia guvernului și în timpul crizei, când părerile, declarațiile și comunicările personalităților politice variau din ceas în ceas, vinându-se cap în cap, nu era apă politicilor pentru putere, ci mai degrabă lupta alor două curente externe, cari fiecărui la rândul lui voia să arunce România de partea sa. În curent a fost reprezentat de d. Vaida, celalalt de d. Titulescu. De o parte este Franța, care, în fața blocului anglo-german ce se pregătește în viziunile politice internaționale, vrea să atragă în orbita Rusiei. Cum însă Rusia are legături diplomatice cu puține țări din Europa, Franța a sugerat Poloniei și României încheierea pactului de neagresiune cu Rusia, vedând peste considerentele care dela război încoace — reînnoșterea Basarabiei și a frontierei polone — au împiedecat stabilirea unor raporturi normale între aceste două țări și Soviete.

Celalalt curent vrea să ne tragă — pentru că între noi și Rusia încă nu este încheiat pactul de neagresiune — în orbita celuialt bloc de alianțe.

Din ambele părți ni se oferă în schimbul prieteniei însemnate avantajul materiale.

Aceasta a fost motorul crizei de guvern. Guvernul este deci constituit. După știri din București, tratativele cu sovietele vor fi reînnoșate de d. Cădere, care a și avut până acum o întrevedere cu Litvinov comisarul pentru externe al sovietelor. Concluzia: Curentul francez pare a fi învins. În fond

nu este așa deoarece presa europeană — care s'a interesat foarte de aproape de criza de la noi — este unanimă a recunoaște, că formarea noului guvern va aduce după sine o răcență în raporturile franco-române. Și de sigur presa europeană știe ce scrie și ce spune, deoarece ziarul »Paris Soir« cu data de 12 Oct. 1932, anunță că guvernul Vaida va demisiona. La acea dată la noi nu se știa nimic. La noi toate merg pe calapodul acesta, întâi știu streinii și apoi noi. Desigur că și asupra căreia formule de politică externă s'a oprit guvernul, tot din ziarele streine o vom afla.

In concluzie, noul guvern are datorita — Regele în cuvântarea rostită — să clarifice situația noastră externă; să consolideze situația internă, cea politică, dar mai cu seamă cea economică.

Radu Baltag.

Știri din țară

— Din Galați se anunță că s'a descoperit un cuib de spioni. A fost arestat un curier sovietic. În această afacere sunt amestecați și soldați.

— Promulgându-se legea excepțională pentru unele măsuri financiare urgente, ministerul instrucțiunii a hotărât să nu se mai facă nici o numire, nici avansare afil în corpul didactic de toate gradele cât și în corpul personalului administrativ. Numirile indispensabile se vor face prin consiliul de miniștri așa cum specifică legea.

— Ministerul Instrucției, direcția învățământului primar, aduce la cunoștință tuturor celor interesați că numirile de titulari din învățământul primar, nu se fac decât din seriile de băieți 1929 inclusiv. Toate numirile de învățători titulari făcute de inspectoratele regionale și apărute în presă din seriile 1930 băieți și tele, și băieți 1931—1932 se revoacă de minister.

Noul guvern a fost constituit

Cuvintele Regelui — D. Vaida se retrage din viața politică — Presa și noul guvern.

Lunga criză de guvern deschisă prin demisia cabinetului Vaida, a luat sfârșit joi dimineața, când d-nul Iuliu Maniu s'a prezentat Soveranului în audiență, prezentând tot atunci și lista noului guvern, listă acceptată de M. Sa Regele.

Iată lista noului cabinet:

- Președinția consiliului d. Iuliu Maniu.
- Vice-Președintele consiliului, fără portofoliu, G. G. Mironescu.
- Ministerul de interne d. I. Mihalache.
- Ministerul de externe d. N. Titulescu.
- Ministerul de Finanțe d. V. Madgearu
- Ministerul justiției d. Mihai Popovici.
- Ministerul insir. publice d. D. Gusti.
- Ministerul comunicațiilor d. Ed. Mirto.
- Ministerul muncii și sănătății d. D. R. Ioaniteșcu.
- Ministerul agriculturii d. Voicu Nițescu.
- Ministerul de industrie și comerț d. I. Lugoșianu.
- Ministerul apărării naționale d. g-ral Samsonovici.
- Ministru al Ardealului, fără portofoliu d. Gh. Crișan.
- Ministru al Basarabiei fără portofoliu d. Pan-Halipa.
- Ministerul Bucovinei d. Sauciu Săveanu.

Noul guvern a depus jurământul tot joi la ora 10. După depunerea jurământului Regele a rostit un important discurs din care redăm următoarele:

»Sunt fericit că salut acest nou guvern.

Cunosc greutatea cu care aveți de luptat; sunt însă sigur, că le veți ști face față.

Eu vă asigur de o colaborare strânsă și constituțională.

Vă urez spor la muncă. In cercurile politice din capitală cuvintele Regelui sunt foarte viu comentate.

După depunerea jurământului a avut loc o ședință a biroului, în care dl Maniu expus împrejurările în cari dl. Titulescu a acceptat să intre în cabinetul Maniu. După ședință, dl Vaida a declarat ritos, că nici odată nu va face parte dintr'un guvern în care se va afla dl Titulescu.

D. Vaida s'a prezentat încă joi în audiență de despărțire Regelui, care l-a reținut la dejun. Dela Sinaia, d. Vaida

a plecat la București, de unde va pleca la moșia dsale Seaca, unde va rămânea mai mult timp. In cercurile politice din București această retragere la moșie, e echivalată cu o retragere din viața politică activă. De altă parte, presa din capitală scrie, că d. Vaida cu temperamentul dsale combativ, nu va rămânea multă vreme departe de activitatea politică a partidului din care face parte.

Presa din capitală, acordă un deosebit credit noului guvern, cu toate că partidele din opoziție sunt de alte păreri.

Presa străină — Manchester Guardian — scrie că prin formarea noului guvern român se va produce o răceală între România și Franța. In acelaș sens scrie și Koelnische Zeitung. In opoziție cu aceste »Le Temps« din Paris, scrie că având în vedere problema de politică externă — pactul de neagresiune cu Rusia — din cauza căruia a demisionat guvernul Vaida, ar fi fost de dorit un guvern de largă uniune națională, și nici decum un guvern de partid.

Memento.

Alexandru cel Bun.

Se implinesc 500 de ani dela moartea unuia dintre cei mai insemnați domnitori ai Moldovei, dela moartea lui Alexandru I cel Bun.

Alexandru I, fiul lui Roman-Vodă ajunge pe tronul Moldovei la 1400 susținut fiind de Mircea cel Bătrân. El este însemnat nu numai prin noua orientare a politicii externe ci și prin actele privilegiate la comerțul și căile de comunicație a Moldovei.

In relațiile cu statele vecine Alexandru a inaugurat o politică pacifistă, înțelegând că pentru a se desvolta și întări în interior, Moldova avea nevoie de liniște. De aceea a fost în alianță politică și militară cu Vladislav Jagello, regele Poloniei și cu Mircea voevodul Munteniei. Dar cu toată politica pacifistă, Alexandru a avut și el câteva lupte. Astfel îndată după urcarea sa pe tron, luptă cu Tătarii pe care îi alungă din Moldova, stabilind granița între la Nistru. Mai târziu, la 1422 cinci sute de călăreți moldoveni duc faima Moldovei până la fărâmul mării Baltice, bătănd pe cavalerii Teutoni în lupta dela Marienburg. Către sfârșitul domniei sale, Alexandru a intrat într'o ligă antipolonă, alături de Unguri, Teutoni și Lituani. Într'un război pe care acești aliași îl au cu Polonia, Alexandru cucerește Pocuția (1431), pe care o stăpânește până la moarte.

Pentru Moldova, domnia lui Alexandru cel Bun a însemnat o epocă de progres și de consolidare economică.

In timpul pacificei lui domnii, Moldova s'a împodobit cu larguri și orașe cu drumuri bune pentru comerț și cu întocmiri potrivite a ocrotii pe locuitori și a le face dreplate. Cel mai însemnat act al lui Alexandru, — pentru prosperarea economică a Moldovei — a fost dreptul dat negustorilor poloni de a face comerț de transit prin Moldova.

Acest act al lui Alexandru a contribuit în mod însemnat la promovarea situației economice a Moldovei, aducând în acelaș timp progresul și înflorirea orașelor moldovene.

Alexandru cel Bun este însemnat și în istoria bisericii românești, căci în timpul lui se aplanează conflictul cu Patriarhia dela Constantinopol, prin alegerea lui Iosif Mușal, ca mitropolit al Moldovei. Alexandru a fost și un însemnat ctitor de biserici. El a zidit mănăstirea Bistrița — unde a fost înmormântat — și mănăstirea Moldovița și a făcut daruri însemnate multor bisericilor.

Alexandru cel Bun moare la 1432, după ce a isbutit să facă din Moldova un stat puternic și temut de vecini.

R. M.

Ce este în Jugoslavia

Știri ce se bat cap în cap

Știri primite dela granița jugoslavă, confirmă faptul că îneg frontul croat este blocat de floia de războiu spre a împiedeca importul de arme. Croația populația a fost împiedecată de-a părăsi casele după ora 6 seara iar la preșterele caselor din spre mare nu-i admisă nici o lumină. Spre orașele de pe litoralul mării nu se poate călători decât cu permisiile speciale. Șeful partidului țărănesc croat dr. Macek, a fost eliberat din închisoare.

Revolta în masse e foarte mare. S'au organizat întruniri de protest contra menținerii în arest a celuialt șef croat Trumbics.

Fără de aceste, din sursă autorizată se desminte știrea că d-nii Macek, fost președinte al partidului țărănesc croat și Trumbics, fost ministru de externe, ar fi fost arestați. Ei au fost invitați să dea explicații autorităților din Zagreb, pentru declarații ce le-au fost atribuite de »Manchester Guardian«, complect denaturate.

Acțiunea de ajutorarea șomerilor din Oradea.

In atențiunea Dlui Primar Dr. A. Boțioc.

Cetim în ziarul «Dimineața» că din inițiativa Dlui A. Crăciun aj. de Primar și sub Președinții de onoare a P. S. S. R. Ciorogariu Episcopul ort. rom. P. S. S. Dr. V. Frențiu Episcopul gr. cat. rom. Andrei Crișanu arhieru, Ștefan Sulok Episcopul reformat, Dr. Leopold Kecskeméti și Benjamin Fuchs rabini s'a pornit o laudabilă acțiune de ajutorarea șomerilor.

La adunarea acestui comitet care a avut loc în sala de ședință a primăriei d. A. Crăciun a rostit următoarea cuvântare:

Muncitorimea îndură mizerie din cauza șomajului. Deși șomajul nu e un fenomen local ci internațional el are și cauze specifice locale. De aceea el este în disproporție cu situația generală din țară, dacă din 70.000 locuitori 30 de mii suferă pe urma șomajului, **acei cu dare de mână nu au numai datoria ci și interesul de a ajuta pe șomerii.**

În iarna grea ce vine nu numai muncitorii ci și foștii meseriași patroni și comercianți au decăzut în rândurile șomerilor. Toată nădejdea lor este în ajutorul cel vor primi dela noi.

Dacă ne vom face această datorie vom asigura liniștea și ordinea în oraș și vom salva dela moarte de foame și degerare mii de concetățeni.

Noi avem 500 de concetățeni care trăesc în lux și bunătați. În primul rând ei trebuie să deschidă larg pungile. Vine apoi rândul celorlalți concetățeni care trebuie să facă

a deschis lista de colecta cu 1000 Lei și a declarat că va contribui lunar cu aceasta sumă.

Din punct de vedere uman și social ce frumoasă acțiune ce laudabilă inițiativă, dar cum va fi urmat acest exemplu și în ce proporție cei 500 concetățeni?!!

Airagem atențiunea celor interesați asupra acestui pericol social de care este amenințat cu mult mai grav și orașul Arad prin excepțiunea specific locale a timpurilor vitrege care au bântuit cartiere întregi — ca Micălaca Nouă și Veche, Mureșel, Piața Pieirei și colonia Aifa — cu inundațiile Mureșului din primăvara a. c. a căror locuitori în mare parte

au rămas fără adăpost și fără lucru. Astfel că situația șomerilor noștri este cu mult mai gravă decât acelora din Oradea.

Spiritele sunt cu mult mai agitate și în special a șomerilor sinistrați cari au suferit și pagube pe urma inundațiilor cărora li s'au promis multe dar nu s'au făcut nimic.

Suntem în pragul iernei care se apropie cu pași repezi, rezolvarea acestei probleme trebuie să ne preocupe de o potrivă căci ea se impune din punct de vedere social și uman.

Familii întregi așteaptă flămânde, desbrăcate și fără adăpost, sperați și desnădăjduiți, ajutorul acelora care **trebuie să deschidă larg pungile** și **cari au nu numai datoria ci și interesul de a-i ajuta.**

Gh. Cr. Grădișteanul.

Versuri.

Et...

*In zadar,
suflet setos
caut vântos
să te găsească.
Te-ai pierdut în neant
ca tot ce-i bun.
Am rămas
să caut reîntruchit-
parea ta.*

*Zădarnic.
Mă isbesc
de stânci și nemernici,
nesuferiți, becisnici,*

*peste tot.
Mă sbat și mă chinui,
Vrând să am ce nu-l...*

*Eterna poveste
ce Cronos
vestește.
In zadar te mai caut.
Nici odată
nu va mai fi,
ca tine, o fată.*

Et...

Citiți și răspândiți

Liarul „Aradul“.

O cooperativă care moare.

În Pecica s'a înjghebat înainte de război o cooperativă de consum, numită „Hangya“, azi „Furnica“. Această cooperativă a fost singura societate comercială românească din Pecica. Este adevărat că întemeietorul ei Florea Momac, notar excelent, dar rău român, (el a declarat: „în vinele mele nu curge sânge românesc“) a căutat să-i imprime un caracter unguresc: funcționarii și vânzătorii erau unguri.

În timpul războiului cooperativă „Furnica“ a adus mari servicii pecicanilor ajutându-i să-și procure lucrurile necesare. Începutul a fost modest însă mulțumită conjoncturilor economice din anii 1918—1922 Furnica s'a mărit. Având casă proprie i-a fost ușor să realizeze progrese însemnate. Într'un timp niște „Domni“ au voit să pună mâna pe Furnica. S'au găsit atunci câțiva plugari energici (Ponta D. Palincaș S. etc.) cari au știut salva cooperativă.

În urmă cooperativă a fost nevoită să împrumute bani dela banca populară „Păstorul“. Raportul dintre Furnica și Păstorul este un raport ocult. Președintele Furniceii este în direcțiunea băncii, iar președintele Păstorului era membru în direcțiunea Furniceii (s'a retras în 1930 dela cooperativă: motivul nu se cunoaște, dar se subînțelege).

În loc de a menține ambele societăți, au lucrat mai mult pentru Păstorul. Banca Păstorului, e instalată în clădirea Furniceii; chiria ce-o plătește este neînsemnată. Se spunea acum 3 ani că Banca Păstorului are să ia în posesie clădirea Furniceii și să o dăruiește comercianților falți din România. Banca a oferit Furniceii un credit de peste 200 000 lei. Aprecierea lor e bună, dacă ignorând realitatea, te bazezi numai pe inventar. Or fi scumpe fiarele, dar sunt acelea care nu trebuiesc nimănui. Ne este teamă, că Furnica va fi forțată să le vândă ca „fiere vechi“.

Furnica mai datora bani diferiților angroșiști. Încet, încet datoria a crescut.

Acum se svonește că „Păstorul“ vrea să ia jumătate din casa Furniceii pentru banii ce-i datorează. Bănuiala de-acum 3 ani, începe să devină realitate. Banca Păstorului i-a dat banii pentru a-i lua casa. Acest fel de-a proceda este

cât se poate de imoral. Dacă cei dela Păstorul vreau să salveze Furnica (așa le place să spună) n'au decât să ia, pentru datorie, fiarele cu preț din inventar. Cu ce-i va rămânea, Furnica își va putea continua activitatea. Dând jumătate din casă băncii, urmează să-i dea peste câțiva timp, dacă toți președinții vor fi ca și cel de-acum, și cealaltă jumătate. Este de datoria celor dela Banca să salveze Furnica: decăderea Furniceii este indirect opera lor. Dacă nu le convine soluția noastră (dacă ar fi „drept“ ar adopta-o) să caute ei alta. Să găsească o posibilitate de scăpare a Furniceii. Ar fi un fapt imoral nimicirea acesteia, vecinii din Rovine vor zîmbi ironic și satisfăcuți când vor auzi de moartea Furniceii. Dacă domni dela Păstorul nu revin la realitate, vom fi forțați să privim mai deaproape activitatea lor.

Constatarea noastră n'o să-i bucure. Totul depinde de ceea ce vor face cei din Furnica.
Pleșiu Gh.

In loc de cronica plastică.

Succesul unui arădan.

Cu ocazia deschiderii „Salonului de toamnă“ care a avut loc la București, tânărul dar talentat student la Academia de Arte frumoase din București d. Eugen Dublea, a avut de înregistrat primul succes în spinoasa dar minunată competiție artistică. El a prezentat 2 lucrări, care au fost apreciate foarte înalt de către juriul de 2 prezentate. Succesul, pentru care îl felicităm din tot sufletul, trebuie să-l încurajeze, mai ales că e cel mai tânăr expozant al Salonului din anul acesta.

Revista „Arta“.

În coloanele acestei gazete, am evidențiat, nu de mult, necesitatea unei reviste de artă plastică, arătând în același timp, că apariția revistei bucureștene „Arta“, umple acest gol mult simțit. Mi-a căzut în mână ultimul număr — 4 —. Am rămas încântat nu numai de ireproșabila execuție tehnică — tipar, hârtie etc. — ci și de splendorile reproducerii din mării maestrului ai penelului: Grigorescu, Aman, Andreescu, Șiralo etc.

S'a înșelat. Nu voia să destăinulască nimănui, că dorește să meargă înapoi: la mare. Era acasă, în acel culb mic și fericit, unde domnea o liniște b'bilcă... Părinții lui erau veseli că-și revăd băiatul. Mama lui îl făcea tot felul de bunătați și îl învesella cu povestirea amintirilor din copilărie. Însă el, la auzul amintirilor, își zicea descurajat:

— Merg înapoi. Boschetele și aici sunt bolnave.

II.

Dimineața a eșt în grădina muribundă, a rupt câteva floricele și se gândea la mare. La marea liniștită și visătoare, la marea misterioasă, care nu trădează ce se ascunde în sânul ei, și chiar și cu țaria ei se mândrește doar câteodată.

— Merg înapoi la mare, — își zicea, — medicul avea dreptate; eu vreau să trăesc.

S'a obosit în preumblare. Aproape trăindu-se s'a dus în chioșc și s'a așezat acolo pe

Simplu....

Profesorul întreabă în clasa I liceală pe un elev:

— Dacă ai șase cornuri pentru cari ai plătit șase lei, cât ai plăti pentru un corn?

Elevul se gândește cu toată puterea lui de concentrație, după care, răspunde precis:

— Atunci, un corn va costa 1 leu.

— Bine.

Și voind să vadă felul de gândire al băiatului și să treacă apoi la explicarea întrebării, profesorul îl mai întreabă:

— Cum ai aflat aceasta?

— Am întrebat pe cel ce le vinde, răspunde candid elevul nostru.

...Domnu învățător se cere...

In clasa II primară a unei școli din județul nostru vine în inspecție un revizor care, tam-nesam, începe să chestioneze pe copilași.

— Ascultă tu, cel din banca treia partea stângă. Dacă ai 5 mere și dai două fratelui tău iar unul surorii tale, ție câte mere îți mai rămân?

Cum copilașul nu prea deadea semne că știe, învățătorul, ca să-și salveze pieșușă tactică didactică și învățătura, se dă înapoi revizorului și ridică 2 degete, căutând să-l facă să înțeleagă.

Elevul văzând cele două degete ridicate... înțelege cum devine cazul și gândindu-se la penibilă situație a învățătorului său, îi vine în cap o idee și îi spune:

— Doog frumos la d. domnu învățător... se cere afară.

Un articol — document despre „Începuturile plasticei românești“ semnează d. Octavian Goga, fost ministru al Artelor. D. G. Oprescu scrie despre un alt mare și neîntrecut pictor Ion Andreescu, iar d. G. Zlotescu despre Șiralo, iar d. ni P. Comanescu, I. Otleanu și D. Cuculin, diverse articole scrise bine.

Sunt de apreciat storiile d-lui H. Guguianu, vrednicul director al revistei, care nu cruță nimic pentruca până la sfârșit să o impună publicului.

li dorim succes.

a. m.

Tinerețea.

(Nuvelă).

de: Coriolan Bărbat.

Dece sunt oamenii atât de triști la sfârșitul zilelor de vară? Dece se îngroapă în bucuriile trecutului și se îngrozesc într'atâta de viitor? În tristețea amurgurilor de toamnă trăește pustirea și melancolia ei ne îmbracă sufletul într'o ceață mohorâtă. Poezia nopților de vară ne pare doar un basm frumos și farmecul îmbăbător al acelei poezii de dragoste, oare îl mai înțelegem noi toamna: noi trecătorii surli și palizi? Basm și pustire... La aceasta se cugetă bietul trecător. Eroul basmului devine un sărman, care deabia se mai țarește prin ceața zilelor mohorâte. Nici nu-l mai recunoști. Și pentru atâta lucru: când primăvara a trecut și vara s'a

dus, se faciubă în sufletul nostru melancolia unei tristeți necunoscute?..

I.
Cașicum s'ar fi dat un ordin: toți oaspeții balneari au părăsit localitatea. Parcurile din Cirkwanticza erau părăsite și băncile, așezate pe cărările ce șerpuiiau în toate direcțiile, se plictiseau de atâta singurătate. Vântul îndoia ramurile copacilor; frunzele palide, cu un tremur ușor, cădeau la pământ. Peste tot s'a lăsat parcă o culoare surie, pe cer, pe mare și pe vilele cochete.

Și eu merg acasă, — spunea medicului ultimul oaspe din sanator. Cerul e tot mai cenușiu și eu mă îngrozesc de atâta pustietate; chiar și marea ieri era atât de tulburată,

și eu iubesc doar apele liniștite și visătoare. Boschetele, ca și când ar fi format o conjurație: oftează atât de duros când m'apropiu de ele. Acest oftat îmi-aduce aminte atmosfera apăsătoare a unei odăi de bolnav. Domniule doctor, mie mi-e frică de boschetele bolnave.

Medicul privind fața lui palidă, tresărind îi zice, că o să-i pară rău dacă va merge. Chiar acum ar trebui să rămână.

Și ultimul oaspe s'a pornit la drum. Era vesel, că nu mai vede marea nici vilele, ce-și așteptau nerăbdătoare locuitorii, și nu mai vede nici cerul cenușiu. Nu mai aude nici suspinele tomatice ale boschetelor. Credea că acasă în orașelul lui, în acel culb mic cerul nu e cenușiu, casele nu se plictisesc, și mai cu seamă boschetele n'au să fie bolnave. A închis ochii și se cugeta acasă.

S'a înșelat. Nu voia să destăinulască nimănui, că dorește să meargă înapoi: la mare. Era acasă, în acel culb mic și fericit, unde domnea o liniște b'bilcă... Părinții lui erau veseli că-și revăd băiatul. Mama lui îl făcea tot felul de bunătați și îl învesella cu povestirea amintirilor din copilărie. Însă el, la auzul amintirilor, își zicea descurajat:

— Merg înapoi. Boschetele și aici sunt bolnave.

II.

Dimineața a eșt în grădina muribundă, a rupt câteva floricele și se gândea la mare. La marea liniștită și visătoare, la marea misterioasă, care nu trădează ce se ascunde în sânul ei, și chiar și cu țaria ei se mândrește doar câteodată.

— Merg înapoi la mare, — își zicea, — medicul avea dreptate; eu vreau să trăesc.

S'a obosit în preumblare. Aproape trăindu-se s'a dus în chioșc și s'a așezat acolo pe

o bancă. Reflecta la trecutul lui, și, cu cât se cuțuuda mă mult în amintirile trecutului, cu atât se desemna mai mult pe fața lui expresia unei groaze și a unei scârbe. La sfârșitul zilelor de vară totdeauna se îngrozea de viitor, și cu câtă durere își îngropa de atâtea ori trecutul. Un tablou stins și întuneca sufletul: era bătrânețea lui timpurie.

Își reaminti că o viață întreagă a fost bolnav. Totdeauna era printre oameni bătrâni și serioși. Când era acasă, sau tatăl său îl încuraja cu nădejdi tinere. În sanator la băi, îl vizitau medici învățați, cari totdeauna clătinau din cap și încrețeau frunța... Și ceilalți cu care stătea de vorbă? Erau niște bătrâni încovoiați sau bătrâne cu glasul răgușit, cari cu toții erau înfrâțiți cu moartea... Pe aceștia îi vedea. Acasă vestejire, în strălucite pustilire.

„Nu știe cum a cheltuit 60.000 lei!“

Simple comentarii și întrebări pe marginea unei scrisori de rectificare.

În urma celor publicate de noi despre faptele „fratelui Ungureanu“ acesta ne-a trimis spre publicare o scrisoare prin care desmintește cele afirmate de noi, scrisoare care a și apărut în No. 66 din 25 Sept. 1932. În nota noastră ce însoțea acea scrisoare, spunem: „că, cele scrise de noi în articolul amintit și pe care Ungureanu vrea să le desmintească, le menținem și pe mai departe, sau mai precis până ce vom fi în posesiunea copiilor legalizate de pe aceste procese verbale“. (sunt amintite de Ungureanu în scrisoare). De atunci a trecut — credem noi — o bună bucată de timp, iar „fratele“ Ungureanu nu dă nici un semn de viață. Dată fiind această împrejurare, ne-am luat „inima în dinți“ și ne-am propus să-l furnizăm acestui „frate“ câteva date noi și să-l servim — nu chiar pe tavă — câteva întrebări.

Există sau nu există scrisoarea?

„Fratele“ Ungureanu afirmă că cele publicate de noi „sunt pure neadevăruri“. Deci Ungureanu afirmă implicit că scrisoarea pe care am publicat-o nu există. Bun. Am greșit noi. Dar am greșit astfel că noi îl putem pune oricând fratelui Ungureanu la dispoziție o copie legalizată de pe acea scrisoare. Ce ziceți Ungureanu la aceasta? Auzim? Dar hai să admitem că noi am greșit. Întrebăm însă: A greșit Tribunalul când la dosarul cauzei contra fratelui Ungureanu, a atașat de asemenea o copie legalizată de pe aceiași scrisoare? Au greșit aceia cari la congresul dela Timișoara au cettit în public aceiași scrisoare? Au putut greși atâtea persoane? Ce zici „frate“ Ungureanu? Desigur că la aceste întrebări fratele Ungureanu va răspunde afirmativ că da a scris scrisoarea.

Pentru cazul contrar, adică pentru cazul când, fratele Ungureanu va afirma și pe mai departe că cele scrise de el despre cei 60.000 lei pe care nu știe cum i-a cheltuit, nu sunt adevărate, îi servim următoarele date și fapte.

O fugă rușinoasă.

În zilele de 7, 8 și 9 Septembrie a avut loc la Timișoara congresul uniunii bisericilor baptiste din România, la care au participat delegați din toată țara. (Cele ce ur-

mează sunt redate după notele poliției din Timișoara, reportajele din gazetele Timișorene și notele unui reporter al nostru). Ei bine la acest congres urma ca Ungureanu și Socaciu să dea socoteală de gestiunea lor. Ungureanu și Socaciu știind ce-l așteaptă dacă se prezintă în fața congresului, au încercat, în ultimul moment, să dreagă ce-au stricat printr-o păcătoasă gestiune de ani de zile, în primul rând, au stors dela redactorul gazetei baptiste din București, un Ionescu oarecare, cărui-a fost adresată scrisoarea publicată de noi, — o declarație prin care Ungureanu e scos basma cură. După ce Ionescu a dat această declarație, a dispărut, nu l-a mai văzut nimeni pe la congres, ce-lace dovedește că nici el nu prea este ușă de... *Adunare!*

Dar lucrurile nu s-au oprit aci. Ungureanu văzând că-i fuge terenul de sub picioare, a plănut altceva. Împreună cu Socaciu și cu câțiva prieteni și naivi cari nu știau de *davallile* dela Arad, au părăsit localul oficial unde se ținea congresul și au plecat în altă parte să țină un alt congres unde Ungureanu să fie scos mai lucrător, decât alba zăpădă și să fie uns din nou vătaf al cetei celor ce nu știu cum și nu știu pe ce se cheltuesc zecele de milii. Notăm că, fără niciun interes, amintim fratelui Ungureanu că la congresul No. 2 convocat de dlui au participat abia vre-o 60 persoane, iar la cel oficial, vre-o 320 delegați împuterniciți cu acte în deplină și complectă regulă, după cum s'a constatat în ședința publică.

Iarăș întrebăm!

Întrebăm pe fratele (întru cline frate, că de Domnul te-zi lăpădat când ai păpat banii credincioșilor?) Ungureanu: Dacă se simțea tare pe situație de ce nu a rămas la congresul oficial presădat de C. Adorian, dela care a încasat cei 60.000 lei pe cari nu știa cum i-a cheltuit? De ce a avut nevoie de un congres special *amănajat* pentru el, care să-l descarce de gestiune, să redacteze procese verbale de complezență în baza cărora publică desmintiri? Ungureanu spune să se găsească acele procese verbale, să ni le pună și nouă la dispoziție. Și nouă și Tribunalului. Apoi: suntem

La C. F. R. găinările pedepsite cu punerea în disponibilitate, iar hoții avansează.

— Cazul Reichenberg trebuie revizuit —

În una din zilele trecute îmi trece prin mână colecția „Folior Oficiale C. F. R.“ și mai mult din curiozitate cercetez sumarul acestora. Mă opresc la „F. of.“ No. 492 unde aflui că Ing. Reichenberg Dezideriu fostul șef a depoului de locomotive C. F. R. din Arad este pedepsit cu 3 luni suspendare din serviciu (deci mai puțin decât timpul petrecut în arestul preventiv a Tribunalului Arad) și un an întârziere dela avansare.

Strașnică pedeapsă pentru un fleac de 868.631.55 Lei furați de către sus pomenitul Inginer și dovedit ca atare la anchetele ce s'a făcut și despre care vom vorbi mai pe larg în numărul viitor a ziarului nostru, când vom avea toate piesele la îndemână.

O mică biografie a marelui Reichenberg

Ni se servește următorul portret, este un om măruntel, născut în orașelul Brad jud.

curios cum se împacă declarația eliberată de Ionescu despre nevinovăția lui Ungureanu, când dela același Ionescu a pus la dispoziție justiției scrisoarea ce i-a adresat-o Ungureanu?

Faptul devine și mai curios, când se va ști că în afară de scrisoarea pomenită, același Ionescu a pus la dispoziția justiției mai multe piese documentare despre nevinovăția și curățenia morală a acestui Ungureanu. Nu gădește Ungureanu că dacă el voeste să facă pe șmecherul, alții sunt șmecheri în toată puterea cuvântului.

Și apoi chestia cu desmintirea. Și aci avem câteva cuvinte de spus înainte de a încheia reportajul de azi.

Primul nostru reportaj a apărut în No. 60 din 7 Aug. 1932, al doilea în No. 61 din 24 Aug. 1932. Întrebăm de ce Ungureanu a așteptat cu „Declarațiunea rectificatoare“ până după congres, până la 25 Sept. 1932. Răspunsul este ușor de dat: Ungureanu nu avea nici o bază — cât de șubredă o fi ea — pe care să-și întemeieze un răspuns, care crede el că-l spală de toate păcatele săvârșite și nesăvârșite.

Dar n-am terminat.

Reporter X.

Hunedoara din părinți foarte săraci. Studiile academice le-a terminat în Budapesta, iar milităria a făcut-o în războiul mondial din anii 1914—1918 cu un patriotism care i caracterizează rasa. A demobilizat după revoluția maghiară și să spună că timpul revoluției l-a petrecut prin Budapesta în armata roșie a lui Bela Kun șeful comuniștilor unguri, original și el din Cluj, deci nu prea departe de locul de origine a lui Reichenberg...(!)

De groaza persecuțiilor tero-riste pornite contra comuniștilor de armata albă a lui Horty instalată în Budapesta cu ajutorul trupei române, care au nimic pe comuniști, Ing. Reichenberg să refugiază în România unde în anul 1920 să stabilește definitiv. În anul 1923 reușește și obține numirea sa la C. F. R. și ca inginer simplu este detașat la Depoul de locomotive din Constanța, deci într-o localitate unde s'a știut la adăpost, iar trecutul lui nu a fost cunoscut de nimeni Ing. Reichenberg se pune pe lucru.

După 2 ani de serviciu ca subaltern, prin vraja puterilor oculte își reoperează transferarea sa la 1925 ca șef al depoului mare de locomotive din Arad.

Aici s'a vărsat toată otrava adunată în cei 6 ani din urmă contra a tot ce era românesc. S'a îngădit cu tâlharii de seama lui furând ziua în amiaza mare materiale administrației C.F.R. deci ale Statului Român care l-a adăpostit de furia lui „Héjass Ivan“.

Economiile lui Reichenberg.

Nu trec 2 ani dela numirea acestuia ca șef a depoului mare de locomotive și iată-l numai că la anul 1927 își construiește în Timișoara un palat de circa 2 milioane Lei. Cum a știut d. Ing. Reichenberg ca în 2 ani să facă din salariu o economie de 2 milioane Lei, ne explică cele 4 luni petrecute în arestul preventiv ordonat de Parchetul Tribunalului Arad și spovedania sa aflătoare în dosarul D. G. No. 71845/930 de care ne vom ocupa în numărul viitor a ziarului nostru și vom face totul pentru o revizuire temeinică a dosarului cu piese de un scandal enorm.

Gh

Invazii periculoase

Vecinele progenituri ale lui Attila se vede că au renunțat la lupta pe față, din cauza constatării nimicniciei lor. Ideea recăștigării regretatului Ardeal, nu se va putea desrădăcina însă niciodată din sufletul lor. Pentru a-și mulțumi cumva sufletul sgândărit de această dorință, se momesc și acționează în țel și chip, căutând să studieze modalitățile pentru o eventuală luptă (amrele și felul luptei vor depinde de împrejurări).

Nu demult am putut citi un raport în care se spunea că notarii de pe lângă frontieră, au indeletniciri pentru cari, acei în folosul cărora lucrează i-ar ridica în slavă, cu mâna celui mai vestit călău al lor.

Vecinii nostri nu se mulțumesc însă cu informațiile binevoitoare ale acestor credincioase ființe scârnavă, ci joacă rolul sobolului, căutând să se împrietinească, să viziteze și să primească vizite *candide*.

Sau ce credeți că se ascunde în rufăitul mult ovationatului și bineprimitului „Filléres“? Ce credeți apoi despre matchurile cari găsească alălia amatori *incolo* și cari sunt conduși *incoace*, de oameni cu anumite instrucțiuni?

Ori ce să fie cu infinitele probe companiate de ciardașuri, în str. Românilor? Și câte cuburi de acestea mai sunt în Ardeal?

Nu ne-ar strica mai multă circumspecțiune atunci când știm că în sufletul tuturor un-gurilor mocnește ura și că în școlile lor, geografia și istoria se propune tot ca acum 20 de ani, ba cu mai mult suflet și cu mai multe injecții de ser antiromânesc. Altfel s'ar putea să avem dovada că piatra mică răstoarnă carul mare. ps.

Pe lângă prețuri ieftine vă puteți procura blănurile Dvs. executate frumos și bine la

Alexandru Zimmermann

blănar

str. Bucur No. 5.

Tot acolo se primesc spre reparare și transformare blănuri pe un preț convenabil.

Băile SIMAY

Sunt deschisă în fie care zi dimineața dela ora 6 $\frac{1}{2}$. Duminica dela ora 6

De câte ori era acasă, lumea i se părea atât de sinistru: străzile pline de un praț cenușiu și ucigător, oaspeții plicșișișiși și totdeauna șoptind între el, grădina pustie și moartă. Și cerul zâmbea numai câteodată. Acolo, departe în străini îl întâmpina complezența glacială a oamenilor cu fața de culoarea pergamentului. Această viață sinistru și fără culori s'a încuibat în sufletul lui, gonind dintr'insul toată tinerețea.

Și par'că o teamă de necunoscut l-a cuprins gândind la acestea. Nu voia să mediteze la sfârșit. Nu voia să creadă că viața e atât de lipnită de bucurii, e așa de pustie. O presimțire îl se furisă în suflet, că viața adevărată nu e culoarea surle a mării, nu constă în seriozitatea rece a medicilor, nu e starea care-l înconjoară pe el, starea pustirei. Nu e cugetarea vesnică, nici îngrozirea față de necu-

noscut... „Să trăiesc, da, să trăiesc, își zicea, voesc să trăiesc, dar nu aici între oamenii aceștia bătrâni și nici la marea ceoasă. Unde e viața? Eu caut viața...“

Vântul umed alerga prin grădină. Și cerul, ca un ră-tăcit, se acoperea sgriburind, cu un văl de noui cenușii.

III.

Tatăl său spunea cu bucurie, că băiatul nu mai dorește marea. Mamă sa nu mai știa ce să-i pregătească de atâtea voce bună. Băiatul își petrecea ziua întreagă în chioșcul din grădină.

Deja nu mai era cufundat în gânduri, ci privea vesnic spre grădina vilei din vecinătate. Aștepta pe cineva. Pe umerii obrăjilor purta trandafir roșii, și din ochii lui lipsea lincezeala.

La sfârșitul zilelor de vară s'a întâmplat schimbarea cludată. Când oamenii sunt atât

de triști. Când pe el l-a mănăat acasă dorința să trăiască, pentru că viața climatei străine cu parfumul ei proaspăt, puterea vindecătoare a naturii, tot mai mult l-au lăncezit.

S'a grăbit către casă, presimțind, par'că, că viața pentru el înflorește aci, în acest coib fericit, ascunsă, misterioasă, numai trebuie s'o găsească. Doar, de multe ori din presimțirile cludate ale sufletului, ne strălucesc atâtea adevăruri.

I s'a ivit tinerețea. Tinerețea, pe care până acum nu a cunoscut-o, al cărei flăcări nu l-a luminat nicicând sufletul. Prin descurajarea bătrâneții, ca un fulger a străbătut lumina tinereții, îmbrăștind ceața și făcând să încolțească în sufletul lui mohorât, o floare minunată — alungând totodată bătrânețea cenușie.

Era o fetiță de șaptesprezece ani, proaspătă ca roua dimineții și mlădie ca o crean-

gă înflorită. În grădina vecinătății uda florile ofilite... În inima tânărului se furisă un foc necunoscut, și simțea că sufletul său îmbătrânit prea de vreme, întinerește sub privirile fetiței, — intrupată din farmec și dragălesenie, — ca și florile pe cari ea le uda. Toate, coardele sufletului său vibrau, în timp ce flori de foc îi străbăteau tot sufletul. Privind-o totul reînvia în jurul lui. Soarele zâmbea strălucitor, florile își desfăceau iară petalele înviorate, grădina par'că s'a învismântat în verde, iar boschetele: învăluite în raza fericii par'că râdeau... Chiar și trecutul i-a apărut în vespământul chindisit al tinereții: — medicii râdeau, și din ferestrele vilelor cochete se îndreptau spre el atâtea priviri ștergărești; undele mării, rotunjite în miș de cercuri aurii, își trimiteau sărutul lor spre malul ud, iar bătrânii — cu privirile glaciare — se învâr-

teau curtenitori în jurul bătrânelor sflelnice...

Aștepta fetița în fiecare zi. Nerăbdător, cu toată patima, cu tot dorul sufletului său întinerit... Trecutul, în care n'a trăit: l-a îngropat, l-a dat uitării; și se bucura de prezent, care l-a învățat să trăiască.

În fiecare zi era în grădină, încă n'au vorbit laolaltă, dar s'au înțeles atât de bine, tânărul ședea în chioșc, iar fetița uda florile piăpânde...

— Nu mai merg la mare — își zice vesel, — rămân acasă.

Și casa părintească era plină de bucurie.

IV.

Dece sunt oamenii atât de triști la sfârșitul zilelor de vară, dece se îngrozesc într'atâtea de viitor?...

Pentru că nu prevăd în vecinerea toamnei; tinerețea.

Coriolan Bărbat.

